

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
У двох частинах
Частина 2

(Суми, 19 травня 2017 року)

Суми
2017

БІЛОУС Ю.

(науковий керівник – к. і. н., доц. *В. А. Нестеренко*)

ІСТОРІЯ МОЄЇ РОДИНИ*

У кожної родини є своя історія, яка передається з покоління в покоління. На превеликий жаль моїх прабабусь та прадідів вже немає в живих, але вони встигли розповісти нам усім про своє життя та життя наших предків. Більш детально про них мені розповіла моя бабуся Білоус Алла Миколаївна, яка народилася 20 серпня 1956 р. у м. Торез, Донецької області. За її словами, моя прабабуся Хрипунова Раїса Сергіївна, народилася у 1932 р. у Курській області, м. Железнодорожськ. Про роки голодомору розповідала з розповідей своєї мами. Вона говорила, що до них з України приходили люди і просили їсти, розповідала і про те, що бачила жінку, яка померла від голоду під сніпом сіна, так і не дійшовши до їхнього міста.

У сім'ї було четверо дітей. У 1938 р. вони переїхали у Дніпропетровську область. У 1942 р. її батька забрали на фронт, і мати залишилася сама з чотирма дітьми. Жили вони у роки війни бідно, і тому матері довелося менших 2 дочок віддати до дитячого будинку, бо була не в змозі їх прогодувати. Після закінчення війни повернувся її тато, мав поранення в ногу, і вони почали розшукувати своїх дітей, але знайти вдалося лише старшу дівчинку Люду, а саму меншеньку Аллу не знайшли. Ходили чутки що Аллу всиновила родина директора дитячого будинку. У 1946 р. моя прабабуся закінчила восьмирічну школу. Через декілька років батька направили ремонтувати шахти у Донецьку область, м.Торез, куди переїхала вся родина. Працювала прабабуся на заводі, а згодом перейшла до шахти на водовідлив і пропрацювала там до пенсії.

* Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження №0115U000677 «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».

Мій прадід Луцяненко Микола Сергійович, народився у 1928 р. у Корюківці, Чернігівської області. У його сім'ї було троє дітей, він та ще два старших братів. Його мати працювала свинаркою. В роки голодомору 1932-1933 роки в їхньому селі був великий голод. Вони вижили завдяки тому, що мати приносила відходи, які залишалися від вирізу свиней. Також розповідав, що його хрещеної мати, поки та була на роботі, запекла онука у печі, згодом його хрещену забрали до психіатричної лікарні.

Обидва його брати були на фронті, Іван був артилеристом, мав багато нагород. Про події на війні дізнавався із листів, які приходили від братів, а також по радіо, сповіщали люди із сільських рад. Після війни обоє братів повернулися пораненими додому, а згодом Іван переїхав у Донецьк, де його призначили директором міліції. Він і забрав свою матір та меншого брата Миколу до Донецька. Прадід закінчив Корюківську восьмирічну школу. Працював все своє життя на шахті електрослюсарем.

Ще один прадід Білоус Іван Петрович, народився у 1925 році у с. Сакуниха, Недригайлівського району, Сумської області. В родині було троє дітей. Але мати рано померла, і батько знову одружився, де в нього ще з'явилося троє дітей. Закінчив чотири класи. Про роки голодомору прадідусь нічого не згадував. Лише згадував про роки війни. Перед війною його родина виїхала до Нікополя на заробітки, а він та двоє рідних сестер залишилися у селі. Його батька забрали на фронт, звідки він так і не повернувся. А сам прадід розповідав, що його забирали до Німеччини на роботи до міста Канезберг. Говорив, що хотіли втекти зі своїм товаришем, коли їхали до цього міста, але так і не наважились, бо двох його друзів, які намагались втекти було розстріляно на полі, де росла кукурудза. Потрапив він у хорошу сім'ю, в якій проживав дід, двоє дітей, чоловік та жінка. До нього в родині ставилися добре, навіть їв з ними за одним столом, а інші друзі розповідали, що з них знущалися, били, не давали їсти. На вихідних господиня відпускала його до українців, які також перебували у Німеччині,

давала свого велосипеда. Коли німці приходили і розшукували полонених, то господиня сховала його на горищі, а їм сказала, що мій прадід кудись втік, а його товаришів було розстріляно. Займався у цій родині доїнням корів. Він розповідав, що цю територію потім зайняли англійці, говорив, що їх усіх зібрали і запитали, хто куди хоче поїхати, до Англії, чи додому. Мій прадід повернувся додому, а були й такі, що поїхали до Англії. Коли повернувся додому, то його було забрано до польового военкомату у стройбат на далекий схід.

У 1947 р. прадідусь повернувся у с. Сакуниха, де одружився на прабабусі, Марії Терентіївні, вона народилася у 1923 році, закінчила чотирирічку. В сім'ї було двоє дітей, але її брат помер ще маленьким від якоїсь хвороби. Мати була кравчиною, а батько чоботарем, а також працював у колгоспі комірником. Вона розповідала що голодомор торкнувся і їхнього села. Але у їхній родині було що їсти завжди, бо до матері приходили люди шити одяг і приносили якусь їжу, або батько з роботи принесе декілька зернинок. У них забирали корову, але вночі її мати пішла і забрала її назад, вона допомагала виживати у страшні роки. Прабабуся говорила, що в ті часи її мати пекла галети з листя липи, їли кору дерев, їли також насіння еспарцету, яке розтирали на борошно, лушпиння картоплі, пекли хліб, який був зелено-коричневий, та й на смак гіркий. Батькові вдалося сховати мішечок зерна на огороді, яким по весні засіяли ниву. Також вона розповідала, що у колгоспі померла корова, і тоді людям роздали трішки м'яса. Чимало сімей померло тоді від голоду. Вона згадувала, що бачила людей, які померли від голоду, у них був великий розпухлий живіт та пухлі ноги, шкіра на яких полопалася. Влада нічим не допомагала голодуючим, а навпаки забирала останнє. Комсомольці і активісти виносили з хат останню зернину. Найстрашнішою була зима під час голодомору, бо люди помирали не тільки від голоду, а й від холоду, бо не в змозі були заготовити дров. Також прабабуся розповідала, що багатші люди, які мали змогу щось продати, йшли в Ромни, де

були так звані «торгсіни» - магазини, де можна було обміняти золото на хліб. Але таких людей було дуже мало.

Про роки війни прабабуся розповідала, що у них молодих людей забирали на роботи до Німеччини, але її батько назбирав цінних речей і пішов домовлятися, щоб її не забрали, а забрали краще його. Але не забрали не її, не його. Прабабуся розповідала, що у селі Сакуниха були тяжкі бої. Про події війни дізнавалися від партизанів, робітників сільської ради та листів, які приходили від рідних. Розповідала, що там була церква, на вершині якої сидів снайпер і розстрілював мирних жителів села. Навіть цього літа чоловік із Сум розшукував свого батька, який безвісти зник під час війни. Виявилося, що він загинув у с. Сакуниха, почали розпитувати у давніх жителів про те, чи не знають вони про це щось. І люди розповіли, що на городі поховали 12 солдатів, яких зносили жінки на своїх плечах. Коли провели розкопки, то знайшли капсули з прізвищем, ім'ям, по батькові солдатів. Перед війною прабабусю та її ровесниць посилали копати окопи до Ромнів. Вона розповідала, що коли копали окопи, то літаки розкидали листівки. У с. Сакуниха було поховано 180 солдатів. Але прізвища відомі лише 126.

До війни родина жила не бідно, бо до її матері приїжджали шити одяг з усіх сіл. Після війни родина теж жила не бідно, у роки голодомору 1946-1947 років не голодували, батько приносив з роботи зерно. Прабабуся розповідала, що у них у селі судили людей за вкрадений колосок. Люди розповідали що на прабабусиному весіллі, яке було у травні 1947 році, серед двора лежало полотно, і на нього винесли великі буханки хліба, і тоді вони хоч наїлися хліба після голодомору. Прабабуся працювала весь час на ланці, займалася сапуванням. Моя прабабуся прожила 92 роки, а прадідусь до 80 років. Вони відгуляли і золоте весілля. А батьки моєї бабусі у 2001 році переїхали до с. Перетічки, Недригайлівського району, де прожили до кінця своїх днів.

Ми повинні пам'ятати про історію своєї родини, бо той, хто не знає свого минулого, не матиме майбутнього.